

**Inleiding Studiemiddag “Gids voor de Missionaire Parochie” 4 juni 2026
13.30 – 17.00 uur, Centrum voor Parochiespiritualiteit, Sint Janscentrum,
Papenlust 4, Den Bosch**

Geachte aanwezigen,

Ik ben blij met dit boek en ik zal u vertellen waarom.

Omdat ik onlangs verhuisd ben van een grote pastorie naar een rijtjeshuis hebben we veel theologische boeken weggedaan waaronder een plank vol over ontwikkelingen in de Nederlandse kerk – van volkskerk naar de huidige krimp - met scherpe analyses over de oorzaak, maar met weinig inzichten wat je eraan kon doen. De kerk is ziek, maar er is geen duidelijke remedie.

Van november 2016 tot januari 2026 was ik pastoraal werkster binnen een parochiefederatie in het Groene Hart. Een tijd waarin ik kennis maakte met de Missionaire Parochie. Mijn ervaringen zijn daarop gebaseerd. Vergeef mij dat ik nog in de wij-vorm spreek. Ik ben nu wel los =, maar mijn hart ijlt nog na, de ziel gaat immers te voet.

1

De federatie omvat dorpen en 10 kerken, tussen natuur en landbouwgronden, doorsneden door snelwegen, onder de rook van Schiphol. Sommige dorpjes hebben zelfs geen supermarkt, anderen zijn aan elkaar gegroeid. Hoe verschillend ook: ze hebben een sterk gevoel van eigenheid. Mede-parochianen zijn mede-dorpelingen. De kerk is het grootste gebouw en de parochiezaal een ontmoetingsplaats voor het dorp.

Maar ook bij ons werd het door secularisatie steeds stiller in de vieringen, werden minder kinderen gedoopt, vrijwilligers steeds ouder, en nieuwe voor inhoudelijke taken moeilijk te vinden. Ook de liturgie stond onder spanning. Kinderkoren en gemengde koren werden opgeheven. Voor events als een fietspuzzeltocht of de opvoering van een Passion was nog belangstelling, maar voor gewoon kerk-zijn steeds minder. Sommigen zeiden enkel de kerk open te houden tot de laatste trouwe parochiaan gestorven zou zijn. Anderen keken met enige jaloezie naar een evangelische gemeente in de buurt. Daar is het wel druk, zeiden ze. Wat hebben zij, wat wij niet hebben?

Intussen deed het pastoraal team zijn best. Het bestond uit 5 personen: een pastoor, een kapelaan, een diaken en twee pastoraal werksters. We reden van dorp naar dorp, van viering naar activiteit, niet zelden 100 km op een dag. Maar met minder werkrachten kun je niet alles blijven doen in zo'n groot gebied. Je moet kiezen. We gingen steeds meer vragen stellen. Waar draait het om in het geloof? Wat is de kern van het evangelie? Hoe maak je de verbinding tussen je eigen diepste overtuiging, je spiritualiteit en je opdracht, je missie als pastor? In het laatste gewone pastorale plan van 2017 schreven we: We verlangen naar Vereenvoudiging, Verdieping en Verbinding. We sneden al in losse werkzaamheden, maar zonder echte visie.

En toen kwam – precies op tijd - in 2019 Father Mallon's Als God Renoveert op onze vergadertafel. We volgden een cursus onder leiding van Mirjam Spruijt en Laura de Vries. Eerst een inleiding en daarna als team aan de slag; hard werken

met veel plezier. Mirjam zei later dat ons team het meest luidruchtig heeft gelachen. Waarschijnlijk omdat we zoveel herkenden. Het boek was een spiegel waarin we zagen hoe we eraan toe waren, maar ook hoe we konden veranderen.

En daarom noem ik deze cursus onze bekering. Weg van de waan van de dag. Terug naar de kern van kerkzijn: We zijn er om het evangelie van Jezus Christus te verkondigen. Daartoe zijn wij hier op aarde. We hoeven geen flitsend nieuw motto te kiezen: dat heeft Jezus al voor ons gedaan – ik parafraseer even Mattheüs 26: ‘¹⁹Ga, en maak alle volkeren tot leerling; ga en doop hen in de naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest, ²⁰ ga en leer hun alles onderhouden wat Ik jullie geboden heb.’ Ontelbare keren hadden we deze woorden al gehoord en overdacht, maar door het boek kregen zij een nieuwe betekenis en werd het een appel. We voelden de noodzaak erop uit te gaan – letterlijk en figuurlijk – omdat we een boodschap hebben die te mooi is om in een sterfhuisconstructie gevangen te houden. We gingen steeds meer omdenken. Die bekering is trouwens niet in één keer gedaan. Ook als pastor hang je aan de oude vertrouwde vorm van pastoraat en moet je steeds opnieuw het avontuur van het onbekende aangaan.

Na onze cursus volgden studiedagen, brainstormsessies en een strategie. Om zoveel mogelijk parochianen uitdagen mee te denken over een visie organiseerden we vier leesgroepen van ongeveer 15 à 20. Sommigen werden meteen enthousiast, maar anderen hadden zo hun bedenkingen. Dat had verschillende redenen.

Veel parochianen vonden het boek van Father Mallon moeilijk te volgen. Zij hadden zelf niet zo veel opleiding genoten of waren praktisch ingesteld. Of ze hadden wel meer bagage, maar waren geen theologen.

Sommigen vonden het zo’n radicale breuk met wat ze altijd gedacht hadden over Jezus, evangelie en kerk, dat ze zich niet konden verplaatsen in de nieuwe kijk. Het concept “een persoonlijke relatie met Jezus” riep weerstand op, waar mensen Hem liever veilig op afstand hielden als een mooi voorbeeld uit een ver verleden. Ik bedoel dit laatste niet neerbuigend, maar eerder als een herkenbaar fenomeen. Pas later – na zelf een Alpha-cursus gevolgd te hebben – werd het meer herkenbaar voor hen.

Sommigen zochten stevast de oorzaak van alle teruggang buiten zichzelf: de paus, het bisschoppen, de pastores. Wanneer die nou eens meer toeschietelijker en bij de tijd zouden zijn, dan kwam het wel goed. Of ze vonden dat het boek echt niet toepasbaar was op Nederland. De schrijver kwam toch uit Canada? En anderen vonden gewoon elke verandering te ver gaan. Je kunt nooit iedereen overtuigen mee te doen.

En toen kwam Corona en het legde het proces even lam. Maar gelukkig gaven we niet op. Online hebben we de meelezers gevraagd om hun beelden van een droomparochie met ons te delen. Het werd de aanzet van een visie.

In de jaren die volgden werden we gesteund door het Ecosysteem van de Missionaire Parochie. Als jullie er niet waren geweest! Er kwamen Conferenties, studiedagen, zoomsessies, boeken die deelaspecten behandelden. Het was soms wat veel, en soms wat ongestructureerd, maar het heeft zeker geholpen. Nu staat het allemaal netje op een rij in deze gids.

Er is veel gebeurd. Het is er allemaal gekomen: een visie, een leiderschapsteam, geld en menskracht is voor nieuwe activiteiten, een groeiende Alpha, de

Eucharistie als het centrum van ons kerk-zijn. We werkten aan gastvrijheid, zondagen voor gezinnen, praise-vieringen. En het gaat maar door.

De eerste vruchten zijn te zien. Natuurlijk worden we nooit meer die volkskerk van vroeger, ook bij ons moeten kerken sluiten, maar we zijn niet meer terminaal. De federatie gaat meer bruisen. Nieuwe mensen haken aan. We ontdekken dat we geloofsgemeenschap zijn rond Jezus Christus, gedreven door de Geest.

Het is een kwestie van lange adem. Missionaire Parochie word je niet op een achternamiddag. Steeds opnieuw zul je het moeten uitleggen én in het vizier houden welke kant je op wilt. En dan nog: En als je vroeg begint, er het gevaar van de remmende voorsprong. Dat je denkt dat het nu wel klaar is. Ook parochies die al langer onderweg zijn om Missionair te worden, moeten zich steeds opnieuw laten storen door de heilige Geest.

Daarom ben ik om 10 redenen blij met dit boek.

3

1. Het neemt ons bij de hand en laat de rijkdom zien van de Missionaire Parochie. Het is echt een gids die mogelijkheden aandraagt, achtergrondinformatie en handelingsadviezen geeft. En we hebben zelfs vier gidsen; ieder vertelt vanuit kennis en inspiratie, studie en ervaring waar het om gaat vanuit de Nederlandse situatie. Dat kan gelukkig nu ook; we zijn al een tijdje met elkaar onderweg.

2. Het is boek met weinig jargon en veel geduldige uitleg. Als er een term valt, wordt die uitgelegd: bv Prioriteit geven aan evangelisatie wil zeggen: Mensen helpen Jezus te leren kennen en lief te hebben, met name ook diegenen die (nog) buiten de parochie zijn. Zo'n insteek is voor iedere lezer fijn.

3. Het is een ook behapbaar boek. Ieder hoofdstuk is een afgerond geheel, met vragen die je helpen om na te denken en met elkaar in gesprek te gaan.

4. De verschillende aspecten van de Missionaire Parochie zijn uiteengelegd in verschillende hoofdstukken. Maar het begint met de visie van Father Mallon. De uitleg van de sleutels en de sleutelring spelen daarbij een grote rol. De voorrang geven aan evangelisatie, de beste principes van leiderschap, de toerusting en kracht van de heilige Geest en het gebed en Eucharistie.

5. Maar er gebeurt meer in het boek, want de tijd heeft niet stil gestaan sinds Als God renoveert verscheen. Ik geef twee voorbeelden:

Paus Franciscus gaf in 2021 de kerk het geschenk van de synodaliteit: een uitnodiging om geleid door de H. Geest met elkaar in gesprek te gaan om samen te onderscheiden waartoe we geroepen zijn. Mirjam vertelt ons hoe synodaliteit de Missionaire Parochie kan verrijken.

Hoofdstuk 2 brengt een recente ontwikkeling onder onze aandacht: jonge mensen zonder enige bekendheid met het christelijk geloof gaan op social media op zoek naar zingeving. Via influencers vinden ze ook de weg naar parochies en willen gedoopt worden. We weten nog niet of dit een blijvende beweging is, of een hype, In het Bisdome Rotterdam waren er ongeveer 160 aanvragen van volwassenen om tot de kerk te mogen toetreden en dit lopende jaar staat de tellen rond de 200.

Hoe het ook zij: parochies worden uitgedaagd om de deur open te zetten, hen te begeleiden om van een nieuwsgierige nieuweling een leerling van Jezus te worden. En parochianen staan voor de uitdaging om voor die soms overenthousiaste

nieuwelingen plaats te maken in de kerkbanken en in hun hart. Dat begint al bij de website, bij het welkomsteam bij de deur, en het koffiedrinken na de viering.

6. Maar het boek laat ook de ernst van onze situatie zien. Hoofdstuk 3 is ontnuchterend en vertelt hoe het geloof steeds meer verdampt, zelfs in het leven van gelovigen die gebleven zijn. Hoe kun je Jezus opnieuw ontmoeten, niet alleen als een man van lang geleden, een orakel, een profeet, maar als jouw verlosser, Zoon van God en de levende Heer die ernaar verlangt een band met jou te hebben?

7. We maken ook kennis met andere belangrijke boeken. Immers ook de Missionaire Parochie heeft een plankje publicaties opgeleverd. Sommige daarvan zijn niet in het Nederlands verschenen of voer voor enkel theologen. En daarom is het zo goed dat bijvoorbeeld het model van bekering van Weddell in het Nederlands beschikbaar komt.

8. Sommige hoofdstukken vond ik om een andere reden een verrijking. Bij gastvrijheid is veel meer mogelijk. En in een beginnende Missionaire Parochie gaat zoveel tijd en aandacht naar de visie, de evangelisatie en het formeren van een leiderschapsteam dat diaconie het ondergeschoven kindje dreigt te worden.

9. Prettig vind ik dat het spreken van verschillende pausen over evangelisatie wordt aangehaald om te laten zien dat de MP een stevige basis heeft.

4

10. En het laatste hoofdstuk van Leo Fijen is een genot om te lezen. Er is zoveel creativiteit van parochianen en geloofsgemeenschappen. Maar eigenlijk moet ons dat niet verbazen, want waar de Geest aan het werk is, worden we creatief. Dat is een wezenskenmerk van onze goede God.

Tenslotte: U begrijpt: ik ben fan van dit boek. Het is goed voor vele soorten lezers: pastores, bestuurders, groepen parochianen met een bepaalde taak. Vergevorderden, gevorderden en beginnelingen op de weg van de MP.

Vind ik dan niets minder goed? Ik heb één klein dingetje: in het boek worden de Alpha en Sycamore als methoden van evangelisatie zonder onderscheid naast elkaar gezet:

Maar van dichtbij heb mogen zien wat er met mensen gebeurt wanneer zij een Alpha-cursus volgen. Het is niet alleen een verhaal over het christelijk geloof aanhoren en met elkaar daarover doorpraten. In het weekeinde is voor iedere deelnemer het aanbod dat er voor en met hen gebeden wordt om vervuld te worden met de Geest. Daar gebeuren wonderen: mensen ervaren Gods nabijheid in de concreetheid van hun leven. Waar ze eerst gewond en verbitterd waren, konden ze beginnen met vergeven, waar ze hard en ongenaakbaar waren, werden ze zachter, waar ze zich eerst door God en mensen afgewezen voelden, voelden zij zich nu gezien. Het spijt mij, maar zulke getuigenissen heb ik echter nog nooit over Sycamore gehoord. Dat is mijns inziens een goed vervolg op Alpha, maar als eerste verkondiging vind ik het minder effectief.

Maar genoeg gepraat: dit is mijn conclusie: lees dit boek, met allerlei mensen! En je zult minder verdwalen op de missionaire weg.